

Mazurkiewicz, Stefan

Doroczne Zebranie Uroczyste : dnia 25 listopada 1936 r. : Sprawozdanie z czynności Tow. Nauk. Warsz. za czas od 1 lipca 1935 r. do 30 czerwca 1936 r., przedstawione przez Sekretarza Generalnego T-wa, Stefana Mazurkiewicza

Rocznik Towarzystwa Naukowego Warszawskiego 29, 69-76

1936

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

poświęconej badaniom naukowym nad fizyką i chemią ciał promieniotwórczych. Czcigodnym ofiarodawcom składam za ich dar w imieniu Towarzystwa Naukowego Warszawskiego najgorętsze podziękowanie.

Pod dobrymi zatem auspicjami rozpoczyna Towarzystwo Naukowe Warszawskie rok trzydziesty swojej działalności.

2.

**Sprawozdanie z czynności Tow. Nauk. Warsz.
za czas od 1 lipca 1935 r. do 30 czerwca 1936 r.,
przedstawione przez Sekretarza Generalnego T-wa,
Stefana Mazurkiewicza.**

Dostojne Zgromadzenie!

Przystępując do sprawozdania z działalności Towarzystwa, pragnę pierwsze słowa mego przemówienia poświęcić pamięci zmarłych w roku ubiegłym członków Towarzystwa:

dnia 9 stycznia 1936 r. zmarł Gabriel Karaffa-Korbut, członek założyciel Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, członek korespondent Polskiej Akademii Umiejętności, znakomity badacz literatury, ofiarodawca cennego księgozbioru, stanowiącego podwalinę naszego Gabinetu Filologicznego, długoletni tego Gabinetu Kierownik;

dnia 3 marca 1936 r. — Zygmunt Mokrzecki, profesor Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego, członek Czechosłowackiej Akademii Rolnictwa, wybitny entomolog, a zarazem niestrudzony organizator tak ważnej dla rolnictwa akcji zwalczania owadów szkodliwych;

dnia 26 kwietnia 1936 r.—Julian Talko-Hryniewicz, nestor antropologów polskich, profesor honorowy Uniwersytetu Jagiellońskiego, członek czynny Polskiej Akademii Umiejętności;

dnia 1 września 1936 r. — dr. Stanisław Serkowski, wybitny bakteriolog.

Cześć ich pamięci!

Działalność wydawnicza Towarzystwa Naukowego Warszawskiego w okresie od listopada 1935 r. rozwijała się dość

pomyślnie, utrzymując się na poziomie ubiegłego roku — a może nawet nieco przekraczając ten poziom.

Przede wszystkim wydaliśmy Sprawozdań z posiedzeń Wydziału I za rok 1934 zeszyt końcowy 7—9; całość Sprawozdań wszystkich czterech Wydziałów za rok 1935, oraz zeszyty 1—6 za rok 1936 również wszystkich czterech Wydziałów.

Tym sposobem dotychczasowe opóźnienie w ukazywaniu się Sprawozdań zostało w zupełności wyrównane i żadnych załogłości w tym zakresie nie mamy.

Prócz Sprawozdań wydaliśmy:

na Wydziale I — Nr 2 Biblioteki Pisarzy Polskich drugiej połowy XVIII i pierwszej ćwierci XIX wieku, zawierający Tymona Zaborowskiego „Pisma zebrane” w opracowaniu p. Marii Danilewiczowej;

na Wydziale II — Nr 24 Prac Wydziału, zawierający monografię Jana Eugeniusza Grabowskiego: Saint-Simon. Utopia — filozofia — industrializm; Rozpraw Historycznych zeszyt 2 i 3 tomu XVI, zawierające prace: Marii Manteufflowej — J.K. Szaniawski, ideologia i działalność 1815—1830, oraz Kaliksta Morawskiego — Gioberti, myśl i działania polityczne; dalej dwa pierwsze zeszyty Prac z historii sztuki, zawierające prace: Jerzego Chyczewskiego: Kollegiata Pułtуска i Zygmunta Batowskiego: Jean Pillement na dworze Stanisława Augusta. Jest to nowe wydawnictwo pod redakcją Zygmunta Batowskiego; wreszcie Nr. 2 Prac Etnologicznych i Nr. 1 i 2 Prac Antropologicznych Instytutu Nauk Antropologicznych i Etnologicznych, zawierające prace: S. Benetowej — Konopie w wierzeniach i zwyczajach ludowych, I. Michalskiego — Die Jugoslawen der Dalmatinischen Küste, Božo Škerlja — Menschlicher Körper und Leibesübungen;

na Wydziale III — tom XII Archiwum Mineralogicznego;

na Wydziale IV — tom IV Planta Polonica, zawierający pracę Józefa Kochmana — Grzyby główniowe Polski, i, jako zeszyt 2 tomu V Archiwum Nauk Biologicznych — rozprawę Januarego Kołodziejczyka: Nauki przyrodnicze w działalności Komisji Edukacji Narodowej; wreszcie Instytut im. Nenckiego wydał tom IX Archiwum Hydrobiologii i Rybactwa, tom IX Acta Biologiae Experimentalis, tom I Prac Stacji Morskiej w Helu oraz Sprawozdanie Instytutu za okres 1928—1935.

Przechodzę z kolei do omówienia działalności Wydziałów, oraz pracujących przy Wydziałach Komisyj i Instytutów.

Wydział I odbył w okresie sprawozdawczym 4 posiedzenia, na których przedstawiono 5 prac. Przy Wydziale czynna była Komisja Językowa pod przewodnictwem prof. Szobera; odbyła ona 6 posiedzeń, na których przedstawiono 12 komunikatów. Kierownikiem Gabinetu Filologicznego po śmierci ś. p. prof. Korbuta został członek Towarzystwa prof. Julian Krzyżanowski. Księgozbiór Gabinetu Filologicznego, będący darem ś. p. Prof. Korbuta, przekazany został w formie 10-letniego depozytu Bibliotece Narodowej Józefa Piłsudskiego, gdzie tworzy wyodrębnioną całość.

W okresie sprawozdawczym rozpoczęły się prace nad zinwentaryzowaniem i skatalogowaniem tego cennego księgozbioru; są one prowadzone przy pomocy asystenta Uniwersytetu Józefa Piłsudskiego, dra Mikulskiego, przez stypendystów Funduszu Kultury Narodowej oraz wolontariuszy, i będą ukończone w ciągu bieżącego roku. Koszta konserwacji księgozbioru, zgodnie z umową, ponosi Towarzystwo Naukowe Warszawskie, przeznaczając na ten cel sumę 600 zł., niestety, niedostateczną.

Wydział II wraz z Sekcją nauk prawnych i ekonomicznych odbył 12 posiedzeń, na których przedstawiono 15 prac. Przy Wydziale czynne były: Komisja Historyczna, Gabinet Nauk Historycznych, Muzeum Archeologiczne im. Erazma Majewskiego, oraz Instytut Nauk Antropologicznych i Etnologicznych. Komisja Historyczna, pod przewodnictwem p. Józefa Siemieńskiego, odbyła 2 posiedzenia, na których przedstawiono 3 referaty. Dzięki zasiłkowi Funduszu Kultury Narodowej udało się wznowić, po dwudziestoletniej z górą przerwie, wydawnictwo *Diariuszy Sejmowych z wieku XVIII*, którego tom III w opracowaniu wydawniczym członka Towarzystwa, p. Władysława Konopczyńskiego, jest w druku.

Gabinet Nauk Historycznych pozostawał w dalszym ciągu pod kierownictwem członka Towarzystwa, p. Marcelego Handelsmana. W Gabinetecie kontynuowano przede wszystkim pracę nad Bibliografią historii polskiej nowożytnej 1815—1914 r., przy czym ustalono plan wydawnictwa i przygotowano do druku pierwszy zeszyt Bibliografii, zawierający wiadomości

wstępne. Brak funduszków, niestety, nie pozwala na prowadzenie wymienionych prac bibliograficznych w odpowiednim tempie.

Zakład Etnologii Instytutu Nauk Antropologicznych i Etnologicznych pozostawał pod kierunkiem członka Towarzystwa, p. Stanisława Poniatowskiego. Współpracownik naukowy Zakładu ś. p. Czesław Pietkiewicz, zmarły w dniu 10 października 1936 r., opracowywał materiały etnograficzne do V i VI tomu „Ludu białoruskiego” ś. p. Michała Federowskiego, oraz wykończył do druku tom III swej monografii etnograficznej Polesia Rzeczyckiego, której tom II jest w druku. Kierownik Zakładu kontynuował badania nad zwyczajami pogrzebowymi; asystent, p. Stanisław Dworakowski, zbierał materiały etnograficzne w powiatach Wysoko-Mazowieckim, Łuninieckim, Stolińskim i Sarneńskim; asystentka, p. Maria Misińska, pracowała nad genezą dzwonu i bębna i ich roli w wierzeniach i zwyczajach ludowych. W Zakładzie Antropologii tego Instytutu pod kierunkiem członka Towarzystwa, p. Jana Mydlarskiego, pracował prócz kierownika asystent, p. Ireneusz Michalski, oraz 7 osób nad różnymi zagadnieniami. Sekcja posiedzeń naukowych Instytutu odbyła 2 posiedzenia, na których wygłoszono 2 referaty, oparte na badaniach terenowych. Sekcja Orientalistyczna, działająca przy Instytucie, odbyła 5 posiedzeń, na których wygłoszono 5 referatów. Z urządzeń Biblioteki Instytutu korzystali również studenci wydziałów: matematyczno-przyrodniczego i lekarskiego Uniwersytetu Józefa Piłsudskiego, przy czym świadczenia te na rzecz Uniwersytetu nie były honorowane.

Wydział III odbył w okresie sprawozdawczym 9 posiedzeń, na których przedstawiono 44 komunikaty. Przy Wydziale czynne były: Gabinet Matematyczny, Gabinet Aktynometryczny, Pracownia Mineralogiczna, Pracownia Radiologiczna, Obserwatorium Astronomiczne im. J. Jędrzejewicza. Gabinet Matematyczny pozostawał pod kierownictwem prof. Dicksteina. W czerwcu b. r. księgozbiór Gabinetu przekazany został w charakterze depozytu na lat 10 Bibliotece Narodowej Józefa Piłsudskiego. W najbliższym czasie rozpocznie się praca nad inwentaryzacją i skatalogowaniem księgozbioru, która prowadzona będzie przez Bibliotekę Narodową przy naszym współudziale.

Kierownikiem Gabinetu Aktynometrycznego był członek Towarzystwa, p. Władysław Gorczyński. Prace Gabinetu, prowadzone przy stałym współudziale Inż. Wierusz-Kowalskiego i Dra Ike-Duninowskiego, polegały na opracowywaniu danych z dziedziny promieniowania słonecznego w atmosferze ziemskiej, oraz jego zastosowań do meteorologii, geofizyki i aktynoterapii. Z drugiej strony prowadzone były w dalszym ciągu badania nad klimatem słonecznym wybrzeży śródziemnomorskich, porównawczo z takimiż pomiarami reaktywowanymi od października 1935 r. na polskim wybrzeżu Bałtyku. Kierownik ogłosił w okresie sprawozdawczym 6 prac.

W Pracowni Mineralogicznej, pod kierownictwem członka Towarzystwa prof. Stanisława Józefa Thugutta, pracowały prócz Kierownika 2 osoby. Wykonano 7 prac.

W Pracowni Radiologicznej im. Mirosława Kernbauma pracowało prócz Kierownika, prof. Ludwika Wertensteina, 7 osób. Wykonano 4 prace, 2 są w toku.

Wydział IV Towarzystwa odbył 9 posiedzeń, na których przedstawiono 34 komunikaty. Przy Wydziale czynny jest Instytut Biologii Doświadczalnej im. M. Nenckiego. W okresie sprawozdawczym, zgodnie z wymaganiami Statutu, ukonstytuowana została Rada Naukowa Instytutu. Z ogólnej liczby 7 Zakładów, wchodzących w skład Instytutu — czynnych było 5. W Zakładzie Fizjologii, pod kierownictwem członka Towarzystwa, p. Kazimierza Białaszewicza, wykonano prac 8; w Zakładzie Biologii Ogólnej pod kierownictwem p. Romualda Minkiewicza — prac 3; na Stacji Hydrobiologicznej na Wigrach, pod kierownictwem członka Towarzystwa, p. Alfreda Lityńskiego, wykonano prac 4; na Stacji Morskiej pod kierownictwem członka Towarzystwa, p. Mieczysława Boguckiego, wykonano prac 7; w Zakładzie Neurobiologii, pod kierownictwem członka Towarzystwa, p. Kazimierza Orzechowskiego, wykonano prac 3. Sprawa realizacji Poleskiej Stacji Biologicznej z siedzibą w Pińsku posuwa się naprzód; odpowiedni teren został już zakupiony.

Wydział V odbywał posiedzenia w połączeniu z Akademią Nauk Technicznych. Przedstawiono na 11 posiedzeniach 22 prace.

Księgozbiór Biblioteki Centralnej powiększał się wyłącznie drogą wymiany. Nawiązano wymianę z 19 instytucjami, w tym 2 krajowe i 17 zagranicznych. Ogółem w roku 1935/36 Towarzystwo Naukowe Warszawskie prowadziło wymianę z 821 instytucjami, w czym 659 zagranicznych i 162 krajowe.

Komisja Bibliograficzna, pracująca nad bibliografią polską w latach 1901—1925, przygotowała do druku w okresie sprawozdawczym 4.336 kartek. Zakończono gromadzenie materiału surowego, doprowadzając stan liczbowy kartoteki do 125.383 tytułów. Od 1 grudnia 1935 r. zwolniono współpracowników i dalszą pracę prowadzi redaktor, Dr Jan Muszkowski, redagując ostatecznie pozycje bibliograficzne i odsyłacze do druku. Druk pierwszego tomu można będzie rozpocząć w najbliższym czasie.

Nasza współpraca z Instytutem Francuskim znalazła swój wyraz we wspólnym organizowaniu szeregu odczytów znakomych przedstawicieli nauki francuskiej, a mianowicie: prof. Pierre Jouguet, Pierre Lyautey, prof. Sébastien Charléty, prof. Arnaud Denjoy, prof. Petit-Dutaillis, prof. Jean P. Niboyet.

Prace nad odbudową i remontem Pałacu Staszica były w roku bieżącym prowadzone w dalszym ciągu. Wykonano roboty następujące: piwnice pod westibulem zostały rozszerzone i gruntownie przebudowane; będą one stanowiły magazyn naszych wydawnictw. Westibul otrzymał posadzkę terrakotową. Sala na drugim piętrze, używana dotychczas jako prowizoryczny magazyn wydawnictw, po gruntownym remoncie i ułożeniu posadzki przyłączona została do Zakładu Etnografii Polskiej U. J. P., jako podręczne muzeum tego Zakładu. Mury gmachu od strony podwórza zostały nareszcie otynkowane, co prawda w 3/5, reszta będzie wykonana w roku następnym. Wreszcie przeprowadzono szereg drobniejszych robót remontowych i adaptacyjnych. Pracami w zakresie odbudowy kieruje, jak w latach ubiegłych, członek Towarzystwa, p. Marian Lalewicz. Roboty prowadzone były dzięki uzyskaniu specjalnych funduszków, a mianowicie subwencji Funduszu Pracy, przyznanej pierwotnie w wysokości 10.000 zł., następnie podwyższonej do 14.000 zł., a zużytej wyłącznie na kosztą robocizny, oraz ofiary, złożonej na odbudowę przez Instytut

Francuski w wysokości około 11.000 zł. Z budżetu ogólnego Towarzystwo dołożyło około 8.000 zł.

Prócz wymienionych powyżej ofiar i subwencji na odbudowę Pałacu Staszica, Towarzystwo Naukowe Warszawskie w okresie sprawozdawczym korzystało z dotacji Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego na cele ogólne i na Instytut im. Nenckiego, oraz z subwencji Funduszu Kultury Narodowej na poszczególne wydawnictwa. Dzięki ofierze 44.500 zł. w papierach procentowych, złożonej przez p. Józefa Kernbauma, zwiększył się znacznie fundusz Pracowni Radiologicznej im. Mirosława Kernbauma. Prócz tego szereg instytucyj i ofiarodawców prywatnych złożyło ofiary pieniężne na cele ogólne Towarzystwa, bądź też na poszczególne pracownie, przy czym większe ofiary złożyli: Państwowy Bank Rolny, Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych, Tomaszowska Fabryka Sztucznego Jedwabiu, Zakłady „Solvay” w Polsce i członek Towarzystwa, Dr Robert Bernhardt. Otrzymaliśmy również szereg darów bibliotecznych. Wszystkim ofiarodawcom składam w imieniu Towarzystwa serdeczne podziękowanie.

Zastęp członków naszego Towarzystwa powiększył się znacznie.

Na ogólnym zebraniu administracyjnym Towarzystwa w dniu 24 listopada b. r. wybrani zostali:

do Wydziału I: na członków zwyczajnych miejscowych — pp.: Witold Doroszewski, Stanisław Schayer i Antoni Śmieszek; na członków korespondentów: — pp.: Stanisław Adamczewski, Tadeusz Stanisław Grabowski, Witold Jabłoński, Tadeusz Makowiecki, Kazimierz Piekarski, Leon Płoszewski, Zygmunt Szwejkowski i Ananiasz Zajązkowski;

do Wydziału II: na członków zwyczajnych zamiejscowych — pp.: Tadeusz Mańkowski i Leon Piniński; na członków korespondentów — pp.: Stanisław Bodniak, Jadwiga Karwasińska, Stefan Komornicki, Czesław Leśniewski, Tadeusz Manteuffel, Henryk Paszkiewicz, Bronisław Pawłowski;

do Sekcji nauk prawnych i ekonomicznych przy Wydz. II: na członków zwyczajnych zamiejscowych — pp.: Henri Truchy, Czesław Znamierowski, Florian Znaniecki; na członków korespondentów — pp.: Jan Adamus, Stanisław Arnold, Wojciech Hejnosz i Adam Vetulani;

do Wydziału III: na członków korespondentów — pp.: Jan Czarnocki, Walenty Dominik, Antoni Gałęcki, Bronisław Knaster, Roman Małachowski, Stanisław Ruziewicz, Jan Samsonowicz i Zbigniew Sujkowski;

do Wydziału IV: na członka zwyczajnego zamiejscowego — p. Leon Marchlewski; na członków korespondentów — pp.: Stanisław Minkiewicz i Roman Poplewski;

do Wydziału V: na członków zwyczajnych miejscowych — pp.: Karol Bohdanowicz i Władysław Bratkowski; na członków zwyczajnych zamiejscowych — pp.: Kazimierz Bartel, Stefan Bryła, Stefan Drzewiecki, Karol Dziewoński, Lucjan Grabowski, Edwin Hauswald, Eugeniusz Kwiatkowski, Maksymilian Matakiewicz, Maksymilian Thullie i Kasper Weigel;

do Sekcji nauk rolniczych przy Wydziale V: na członków zwyczajnych miejscowych — pp.: Marian Górski i Karol Pomianowski; na członka zwyczajnego zamiejscowego — p. Karol Malsburg.

3.

STANISŁAW WĘDKIEWICZ

**Kultury narodów romańskich wobec kultur
Północy i Wschodu**

Odczyt ten wydany zostanie przez Tow. Nauk. Warsz. osobno.
